

РЕШЕНИЕ

№ 10934

гр. София, 16.03.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 66 състав, в
публично заседание на 10.03.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Теодора Василева

при участието на секретаря Ася Лекова, като разглежда дело номер **10934** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл. 10, ал. 6 от Закона за семейните помощи за деца (ЗСПД).
Образувано е по жалба на Г. Т., гражданка на У., с предоставена временна закрила в Република Б., подадена чрез адв. М. В., срещу заповед № ЗСПД/Д-С-В3/5281/19.09.2025 г. на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ (ДСП) – В., с която на основание чл. 3, т. 5 от ЗСПД ѝ е отказана еднократна помощ по чл. 6, ал. 1 от ЗСПД.
С жалбата се излагат доводи за незаконосъобразност на оспорената заповед, поради нарушение на материалния закон. Твърди се, че административният орган е тълкувал неправилно разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД. Направен е и извод, че децата ползващи се с временна закрила не могат да се поставят в по неблагоприятно положение от останалите деца, а именно децата граждани на Република Б., чужденци със статут на бежанец или хуманитарен статут, чужденци с разрешение за дългосрочно или постоянно пребиваване в Република Б. и др.
Прави се искане оспореният акт да бъде отменен, а преписката да бъде изпратена на административния орган за ново произнасяне. Претендират се разноски за адвокатско възнаграждение на основание чл. 38, ал. 2, вр. чл. 38, ал. 1, т. 2 от Закона за адвокатурата (ЗА).
Ответникът – директорът на Дирекция „Социално подпомагане“ – В., към Регионална дирекция С.-град, изразява становище за неоснователност на жалбата. Прави искане съдът да отхвърли жалбата. Ответникът в съдебно заседание се представлява от юрк. Б., който моли хонорарът на адвоката да се сведе до 150 лв.
Административен съд – София-град, III отделение, 66-ти състав, като обсъди твърденията на страните и прецени събраните по делото доказателства, намира за установено от фактическа

страна следното:

Жалбоподателката Г. Т. е гражданка на У. с предоставена временна закрила към настоящия момент, видно от представеното копие от регистрационна карта. Не се спори, че със същия статут е и детето М. А..

На 09.09.2025 г. Г. Т. е подала заявление-декларация вх. № ЗСПД/Д- С-В3/5281 за отпускане на еднократна помощ при раждане на живо дете по чл. 6 от ЗСПД, за детето М. А.. В хода на административното производство е извършен предварителен контрол за законосъобразност, преди взимане на решение за предоставяне на социална подкрепа, за което е изготвен нарочен лист от 19.09.2025 г.

На 19.09.2025 г. със заповед № ЗСПД/Д-С-В3/5281 на директора на ДСП – В., на основание чл. 10, ал. 4 от ЗСПД и чл. 4 от ППЗСПД на Г. Т. е отказано отпускането на еднократна помощ за детето М. А.. В мотивите на заповедта е посочено, че на основание чл. 3, т. 5 от ЗСПД право на семейни помощи за деца имат семействата на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в страната, ако получаването на такива помощи е предвидено в друг закон или в международен договор, по който Република Б. е страна. Според органа в Закона за убежището и бежанците не е изрично предвидено получаването на семейни помощи, като в случая има сключен договор между Република Б. и У. за социално осигуряване, но този договор не се отнася за семейни помощи или парично обезщетения за семейства с деца.

Процесната заповед е връчена на заявителката на 29.09.2025 г.

Жалбата срещу нея е постъпила в АССГ на 13.10.2025 г. по електронната поща.

При така установеното от фактическа страна от правна страна съдът приема следното:

Жалбата е процесуално допустима - подадена е срещу подлежащ на съдебен контрол административен акт, от надлежна страна, в срока по чл. 149 от АПК.

Разгледана по същество, жалбата е основателна.

Съгласно чл. 10, ал. 4, във връзка с чл. 10, ал. 5 от ЗСПД, отпускането на семейни помощи за деца или отказът за отпускането им се извършва със заповед на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ или упълномощено от него лице. Съобразно това оспореният в настоящия случай административен акт е издаден от компетентен орган, при условията на надлежно заместване, видно от приложените заповед за заместване и за разрешаване на отпуск, в рамките на предоставената му от закона материална, териториална и функционална компетентност. Издадена е и при спазване на законовите изисквания за форма и съдържание, както и при спазване на административнопроизводствените правила.

Спорът по същество на делото е относно материалната законосъобразност на акта и съответствието му с целта на закона.

За да откаже отпускането на исканата помощ, административният орган е приел, че жалбоподателката не отговаря на условията по чл. 3, т. 5 от ЗСПД, тъй като в Закона за убежището и бежанците не е изрично предвидено получаването на семейни помощи от лица с временна закрила, както и, че сключения договор между Република Б. и У. за социално осигуряване не се отнася за семейни помощи или парично обезщетения за семейства с деца.

Следва да се има предвид, че в нормата на чл. 3 от ЗСПД е очертан кръгът от лица, които имат право на семейни помощи за деца, а именно: 1. бременните жени – български граждани; 2. семействата на българските граждани – за децата, които отглеждат в страната; 3. семействата, в които единият от родителите е български гражданин – за децата с българско гражданство, които отглеждат в страната; 4. семействата на роднини, близки или приемни семейства – за децата, настанени по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето; 5. бременните жени – чужди граждани, и семействата на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в

страната, ако получаването на такива помощи е предвидено в друг закон или в международен договор, по който Република Б. е страна.

Съгласно чл. 6, ал. 1 от ЗСПД, майката има право на еднократна помощ при раждане на живо дете, независимо от доходите на семейството, когато детето не е настанено за отглеждане извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.

Между страните не е спорно, че жалбоподателката е подала заявление – декларация за отпускане на еднократна помощ по чл. 6, ал. 1 от ЗСПД за детето ѝ, което е родено на територията на Република Б. и не е настанено за отглеждане извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето, т. е. налице са кумулативните предпоставки на чл. 6, ал. 1 от ЗСПД.

Спорно по делото е приложението на чл. 3, т. 5 от ЗСПД.

Между Република Б. и У. е сключен договор за социално осигуряване (Ратифициран със закон, приет от XXXIX Народно събрание на 28 ноември 2001 г. – ДВ, бр. 107 от 2001 г. в сила от 1 април 2003 г.). Доколкото обаче социалните помощи не са част от системата на социалното осигуряване, цитираният по-горе договор се явява неприложим в конкретния случай, до какъвто извод е стигнал и административният орган.

Следва обаче да се съобрази, че по силата на Решение № 144/10.03.2022 г. на Министерския съвет е предоставена временна закрила на разселените лица от У. в съответствие с Решение за изпълнение на Съвета на Европейския съюз (ЕС) 2022/382 от 04.03.2022 г. за установяване на съществуването на масово навлизане на разселени лица от У. по смисъла на член 5 от Директива 2001/55/ЕО и за въвеждане на временна закрила. Временната закрила е предоставена от 24.02.2022 г. за срок от една година, като с последващи решения на Министерския съвет, последното от които с № 79 от 20.02.2025 г., срокът на временната закрила е удължен до 04.03.2026 г.

По делото не е спорно, че жалбоподателката е чужденка – украинска гражданка с предоставена временна закрила и отговаря на условията на чл. 6, ал. 1 от ЗСПД.

Спорът се свежда до това налице ли е право за лицата, на които е предоставена временна закрила, да се ползват от системата на социалните помощи на държавата, в която пребивават, в частност от предвидените по ЗСПД в Република Б. помощи.

От анализа на правилата, съдържащи се в разпоредбите от ЗСПД, е видно, че законът не съдържа изрична регламентация дали и при какви условия могат да се предоставят семейни помощи за деца на чужди граждани, на които е предоставена временна закрила.

Съгласно разпоредбата на чл. 2, ал. 1 от Закона за чужденците в Република Б. (ЗЧРБ) чужденец по смисъла на този закон е всяко лице, което не е български гражданин, а съгласно разпоредбата на чл. 39, ал. 1, т. 4 от Закона за убежището и бежанците (ЗУБ) чужденците с предоставена временна закрила имат право на социално подпомагане. Разпоредбата не съдържа ограничение относно вида на социалното подпомагане, поради което следва да се приеме, че обхваща и семейните помощи за деца по ЗСПД. Следователно, жалбоподателката може да се ползва от правата и задълженията на чужденец с предоставена временна закрила.

Разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД не съдържа специални правила относно приложимостта му за чужденци с предоставена временна закрила, но предвижда права за чужденци, ако това е уредено в международен договор или в друг закон. Именно по силата на друг закон – Законът за убежището и бежанците и по-конкретно по силата на чл. 39, ал. 1, т. 4 от ЗУБ, както и на чл. 2, ал. 6 от ЗСП, жалбоподателката има право на социално подпомагане – в случая и на разглежданите семейни помощи за деца по смисъла на чл. 6 от ЗСПД. Това е така, доколкото системата на социалното подпомагане включва дейности по предоставяне на социални помощи за лица и семейства, семейни помощи за деца, помощи за ветерани от войните и подкрепа на хората с

трайни увреждания.

Следва да се отбележи също, че семейните помощи за деца по ЗСПД са особен вид социални помощи по смисъла на чл. 47, ал. 1 от КРБ, които се финансират от държавния бюджет, съгласно чл. 5 от ЗСПД (Решение № 2 от 2006 г. по к. д. № 9 от 2005 г. на Конституционния съд на Република Б.). Те се предоставят с оглед на разходите по издръжката на децата и са израз на социалната функция на държавата, която е задължена да подпомага отглеждането на децата в семейна среда от родителите и от лицата, полагащи грижи за тях, съгласно чл. 1, ал. 2 от ЗСПД и да осигурява най-добрия им интерес в съответствие с принципа по чл. 3, т. 3 от Закона за закрила на детето.

В случая основанието за достъп до социално подпомагане произтича от националното право (чл. 39, ал. 1, т. 4 ЗУБ и чл. 2, ал. 6 ЗСП), а нормите на правото на ЕС се ползват като тълкувателен ориентир относно принципите за равнопоставеност и недискриминация.

Тълкуването, възприето от административния орган по чл. 3, т. 5 от ЗСПД, не е съобразено и с утвърдените стандарти в правото на ЕС относно достъпа до социално подпомагане на лица под закрила, в т. ч. тези по чл. 28, § 1 от Директива 2004/83/ЕО, развити и кодифицирани в действащата Директива 2011/95/ЕС. Съгласно посочената разпоредба държавите членки полагат грижи получилият статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила да получават в държавата членка, която им е предоставила статута, необходимото социално подпомагане, равностойно на предвиденото за гражданите на тази държава членка. В т. 45 от Преамбюла на Директива 2011/95/ЕС е посочено, че с цел да се избегнат социални трудности е уместно на лицата, на които е предоставена международна закрила, да се осигури адекватна социална помощ и средства за издръжка, без дискриминация в контекста на социалното подпомагане. Макар временната закрила да представлява самостоятелен правен институт, отделен от субсидиарната закрила, принципите, заложи в Директива 2011/95/ЕС, отразяват общите стандарти на правото на ЕС относно достъпа до социално подпомагане и следва да бъдат съобразени при тълкуването на националното право.

В този смисъл семейните помощи за деца представляват елемент от системата на социалното подпомагане и следва да бъдат предоставяни при равнопоставен достъп, доколкото националното право допуска предоставянето им и не предвижда изключване на лицата с предоставена временна закрила. Подобен резултат съответства и на целта на закона – подпомагане на отглеждането и обучението на децата, живеещи на територията на страната, при гарантиране на най-добрия им интерес.

Предвид изложеното се налага извод, че при наличие на признато от националното право на социално подпомагане за чужденци с предоставена временна закрила, тези лица и децата им не могат да бъдат изключени от кръга на правоимащите по чл. 3, т. 5 от ЗСПД единствено поради липса на двустранна спогодба със съответната държава. Подобно тълкуване би довело до необосновано по-неблагоприятно третиране и би било в противоречие с целта на закона и с принципа за закрила на най-добрия интерес на детето.

В този смисъл е и константната и непротиворечива съдебна практика на административните съдилища.

За пълнота на изложението следва да се посочи, че настоящият състав е запознат с Определение № 11965 от 4.11.2025 г. на Административен съд – Варна, постановено по адм. д. № 2570/2025 г., с което на основание чл. 267, първи параграф, буква "б" от Договора за функционирането на Европейския съюз е отправено преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз относно тълкуването на разпоредби от Директива 2001/55/ЕО и Хартата на основните права на Европейския съюз във връзка с приложението на чл. 3, т. 5 от ЗСПД спрямо граждани на трети

държави, ползващи се с временна закрила. Настоящият съдебен състав намира, че липсват основания за спиране на производството по настоящото дело, доколкото спорът може да бъде разрешен въз основа на действащото национално право, а именно разпоредбите на чл. 39, ал. 1, т. 4 от Закона за убежището и бежанците и чл. 2, ал. 6 от Закона за социално подпомагане, които изрично признават правото на социално подпомагане на лицата с предоставена временна закрила. Изходът на делото не е обусловен пряко от отговора на Съда на Европейския съюз по поставените въпроси, тъй като правото, на което се основава претенцията, произтича от вътрешното право, а нормите на правото на ЕС се използват като тълкувателен ориентир относно принципите на равнопоставеност и недискриминация. Същевременно следва да се отчете и наличието на константна и непротиворечива практика на административните съдилища в страната по идентични казуси, което изключва необходимостта от спиране на производството до произнасянето на Съда на Европейския съюз.

По изложените съображения, съдът намира, че оспорената заповед е незаконосъобразна, поради което същата следва да бъде отменена, а преписката изпратена на административния орган за ново произнасяне при спазване на указанията по тълкуването и прилагането на закона, дадени в мотивите на настоящото решение. На основание чл. 174 от АПК следва да бъде определен срок за издаване на административния акт, а именно четиринадесет дни.

С оглед изхода на делото и на основание чл. 143, ал. 1 от АПК, в полза на процесуалния представител на жалбоподателя по реда на чл. 38, ал. 2 във вр. с чл. 38, ал. 1, т. 2 и т. 3 от ЗА следва да се присъдят направените в производството разноски в минималния размер, предвиден в чл. 8 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за възнаграждения за адвокатска работа. Приложено е адвокатско пълномощно и договор за правна помощ и съдействие от 01.10.2025 г., от който е видно, че на жалбоподателката се предоставя правна помощ на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 от ЗА. Правото на адвоката да окаже правна помощ на лице по чл. 38, ал. 1, т. 2 от ЗА е установено със закон и в случаите, коато в съдебното производство насрещната страна дължи разноски, съгласно чл. 38, ал. 2 от ЗА адвокатът, оказал на страната безплатна правна помощ, има право на адвокатско възнаграждение в размер, определен от съда, но не по-нисък от предвидения в Наредбата по чл. 36, ал. 2. За да упражни правото си, адвокатът следва да представи сключен със страната договор за правна защита и съдействие, в който да посочи, че помощта се осъществява безплатно на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 от ЗА. В конкретния случай посочените предпоставки са налице, поради което Агенцията за социално подпомагане – юридическото лице, в чиято структура е органът-ответник следва да бъде осъдена да заплати на адв. М. В. П. разноски в размер на 511,29 евро, определени на основание чл. 38, ал. 2 от ЗА във връзка с чл. 8, ал. 3 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за възнаграждения за адвокатска работа.

По изложените съображения и на основание чл. 173, ал. 2 от АПК Административен съд, - С. град-, III отделение, 66-ти състав,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ заповед № ЗСПД/Д-С-В3/5281/19.09.2025 г. на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – В..

ИЗПРАЩА преписката на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – В. за ново произнасяне по заявление-декларация вх. № ЗСПД/Д-С-В3/5281 от 09.09.2025 г. за отпускане на за отпускане на еднократна помощ при раждане на живо дете по чл. 6 от Закона за семейни помощи за деца.

ОПРЕДЕЛЯ срок за произнасяне на административния орган – 14-дневен от

получаване на преписката.

ОСЪЖДА Агенцията за социално подпомагане да заплати на адв. М. В. П., личен № [ЕГН], Адвокатска колегия Д., разноси по делото в размер на 511,29 (петстотин и единадесет евро и двадесет и девет евроцента) евро.

Решението не подлежи на обжалване на основание чл. 10, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца.

СЪДИЯ: